

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Karla Černína, Ph.D., a Mgr. Jana Čížka ve věci

navrhovatelky: J. K.

zastoupené advokátkou Mgr. Pavlou Krejčí
sídlem Vinohradská 938/37, Praha 2

o návrhu ze dne 11. 8. 2024, aby soud uložil volební straně zákaz používat ve volební kampani před krajskými volbami, jež se mají konat 20.–21. 9. 2024, vyobrazení zakrváceného černocho s nožem a s nápisem „Nedostatky ve zdravotnictví nevyřeší ,chirurgové‘ z dovozu“

takto:

- I. Návrh se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Navrhovatelka doručila Krajskému soudu v Brně dne 12. 8. 2024 podání ze dne 11. 8. 2024 označené jako „*Návrh na poskytnutí ochrany za účelem zajištění čestnosti a poctivosti volební kampaně a demokratičnosti voleb*“. Poukazuje v něm na volební kampaně koalice SPD, Trikolory a PRO (dále jen „volební strana“), konkrétně na plakát s vyobrazením zakrváceného černocho s nožem a s textem „*Nedostatky ve zdravotnictví nevyřeší ,chirurgové‘ z dovozu*“. Navrhovatelka pokládá takový způsob volební kampaně za silně neetický. Uvádí, že pokládá za vadu, že volební zákony neobsahují možnost zasáhnout do volebního procesu ještě před samotným rozhodnutím voličů a pokládá takovou vadu za protiústavní.
2. Dále uvádí, že jediné pravidlo pro obsah volební kampaně lze nalézt v § 56a odst. 4 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách do zastupitelstev krajů“), podle nějž platí: „*Volební kampaně musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a kandidujících politických stranách, politických hnutích nebo koalicích zveřejňovány nepravdivé údaje.*“ Nicméně zákon dle navrhovatelky dodržování tohoto pravidla nijak nezaručuje a neumožňuje potrestat ty subjekty, které se toto pravidlo rozhodnou překročit, ani neumožňuje závažné chování zakázat.
3. Navrhovatelka dovozuje své právo obrátit se na soud z čl. 4 Ústavy ČR, podle kterého jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci. Pokud by však soud byl názoru, že její návrh nemůže věcně projednat, žádá navrhovatelka, aby se obrátil na Ústavní soud s návrhem na zrušení § 56a odst. 4 zákona o volbách do zastupitelstev krajů.

4. Ze shora uvedených důvodů navrhovatelka navrhuje, aby soud zakázal volební straně používat v rámci volební kampaně pro volby do Zastupitelstva Středočeského kraje plakát popsaný v bodě 1 tohoto usnesení.
5. Krajský soud v Brně se předně zabýval otázkou, zda může podání věcně projednat a dospěl k závěru, že tomu tak není. Z úřední činnosti je mu známo, že ke stejnému závěru dospěl již dříve Krajský soud v Praze ve vztahu k obdobnému podání navrhovatelčiny zástupkyně (usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 12. 7. 2024, č. j. 54 Na 18/2024-7). S posouzením Krajského soudu v Praze se zdejší soud zcela ztotožnil, proto v následujícím textu beze změny přebírá jeho odůvodnění, pouze s krátkým dovětkem na konci:
6. „Úvodem soud konstatuje, že podle čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Výše uvedené vyjadřuje zásadu enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, jež má zabránit svévoli při činnosti orgánů veřejné moci, jelikož tímto jim je výslovně zakázáno činit něco, k čemu je zákon neoprávněn. Dané ustanovení Listiny základních práv a svobod zavazuje rovněž orgány moci soudní.
7. Pravomoc soudů rozhodujících ve správním soudnictví je vymezena v § 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).
8. Podle § 4 odst. 1 s. ř. s. Soudy ve správním soudnictví rozhodují o a) žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy, (dále jen „správní orgán“), b) ochraně proti nečinnosti správního orgánu, c) ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu, d) kompetenčních žalobách.
9. Podle § 4 odst. 2 s. ř. s. ve správním soudnictví dále soudy rozhodují a) ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda, b) ve věcech politických stran a politických hnutí, c) o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí pro rozpor se zákonem.
10. Soud předně uvádí, že ustanovení § 4 odst. 1 s. ř. s. v projednávané věci nepřipadá vůbec do úvahy, jelikož volební strana není správním orgánem ve smyslu § 4 s. ř. s. Navrhovatelka se dovolává ustanovení § 4 odst. 2 písm. a) s. ř. s., jelikož se dle ní jedná o věc volební. Soud však zdůrazňuje, že soudní řád správní je nutno číst jako celek. Vzhledem k tomu je § 4 odst. 2 písm. a) s. ř. s. nutno vykládat ve spojení s § 88 a násl. s. ř. s., přičemž tato ustanovení specifikují, v jakých případech a jakým způsobem může správní soud ve věcech volebních rozhodovat. Z těchto ustanovení vyplývá, že soudy poskytují ve volebních věcech ochranu ve věci seznamu voličů (§ 88 s. ř. s.), registrace kandidátních listin (§ 89 s. ř. s.), platnosti voleb a hlasování (§ 90 s. ř. s.) a ve věcech zániku mandátu (§ 91 s. ř. s.). Jiná řízení ve věcech volebních soudní řád správní (a ani žádný jiný předpis) nevymezuje a správní soudy v souladu s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nemají pravomoc z těchto mantinelů vykročit.
11. Z výše uvedeného je patrné, že návrh navrhovatelky, aby soud zakázal volební straně určitý prvek volební kampaně, nespadá do shora uvedených mantinelů, v nichž je soud povinen se pohybovat. Navrhovatelka se tedy domáhá něčeho, co soud není oprávněn učinit a její návrh je proto třeba dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítnout. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 3 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.
12. K výše uvedenému pokládá soud za potřebné doplnit několik poznámek.

13. *Za prvé – pokud jde o návrh navrhovatelky na předložení věci Ústavnímu soudu, soud konstatuje, že navrhovatelkou označené ustanovení zákona o volbách do zastupitelstev krajů pouze uvádí, že volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě a o jeho ústavnosti nemůže být pochyb. Pokud má navrhovatelka za to, že dané ustanovení je imperfektní (tedy, že neobsahuje nástroje, jež by stanovenou povinnost vynucovaly), pak soud je toho názoru, že tato skutečnost nemá ústavněprávní rozměr (řada norem v právním řádu neobsahuje žádnou sankci) a má-li navrhovatelka za to, že by daná norma měla obsahovat rovněž sankci, je třeba se obrátit na zákonodárce, jelikož ke změně zákona je v demokratickém právním státu povolán právě a pouze zákonodárce, nikoli soudy.*
14. *Za druhé – přestože je pravdou, že volební zákonodárství neobsahuje ustanovení chránící poctivost volební kampaně, nelze přehlédnout, že určitá ochrana přesto existuje. Po skončení voleb mají jak voliči, tak jednotlivé kandidující subjekty, možnost obrátit se na soud s návrhem dle § 90 s. ř. s., v němž mohou namítat i porušení § 56a odst. 4 odst. 4 zákona o volbách do zastupitelstev krajů.*
15. *Za třetí – volební soudnictví je založené na zdrženlivosti soudů a minimalizaci zásahu do volebního procesu. Projevem těchto zásad je, že řada problematických bodů, které se během volebního procesu mohou vyskytnout, není řešitelná před soudem. I to však je projevem demokratického charakteru společnosti – je totiž primárně na občanech, jakým názorům dopřejí sluchu a jaké jednání budou pokládat za nemravné. Primárním soudcem volební kampaně jsou sami voliči – úloha soudní moci je pouze podpůrná. Navrhovatelka má možnost, pokud nesouhlasí s tím, co volební strana prezentuje, se volební kampaně aktivně účastnit a přesvědčovat ostatní voliče o nemravnosti jednání volební strany.*
16. *Za čtvrté – přestože soud nemá oprávnění navrhovatelce vyhovět a nemůže ani ukládat volební straně, jakým způsobem má vést volební kampaň, apeluje tímto na volební stranu, aby zvážila způsob, jakým se chce ve volební kampani prezentovat. Má-li se volební strana v úmyslu věnovat v kampani před krajskými volbami tématu migrace, lze tak jistě činit i méně problematickým způsobem.“*
17. *Krajský soud v Brně k výše uvedenému posouzení provedenému Krajským soudem v Praze podotýká jen tolik, že každá volební strana, která se rozhodne vést politickou kampaň způsobem, který je z hlediska etiky a slušnosti „na hraně“, riskuje dva různé negativní důsledky. Za prvé, může svým jednáním popudit samotné voliče a namísto úspěchu ve volbách se může dočkat nízkého volebního výsledku. Za druhé, i pokud ve volbách s touto strategií uspěje, může se stát, že správní soud prohlásí volby za neplatné a nařídí jejich opakování, pokud dojde k závěru, že volební strana porušila zákon (mj. překročila hranici, za kterou již nejde o čestné a poctivé vedení kampaně) způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek voleb.*
18. *Ačkoliv je tedy v ČR omezena ochrana volebního procesu jen na ochranu následnou (poté, co volby proběhnou), nepovažuje to krajský soud za protiústavní. Jistě, znamená to, že navrhovatelka bude nucena vedenou kampaň volební strany „snášet“ až do skončení voleb. Pokud by nicméně měly prohřešky volební strany natolik intenzivní charakter, že by již představovaly přestupek nebo trestný čin (např. by šlo o podněcování rasové nenávisti), je tu vždy možnost podat podnět k zásahu orgánům přestupkovým či orgánům činným v trestním řízení.*
19. *Konečně krajský soud na vysvětlenou uvádí, že ačkoliv návrh se věcně týkal voleb, nešlo o volební stížnost, kterou by bylo možno podřadit pod kterékoliv z ustanovení hlavy II, dílu*

4 soudního řádu správního. Proto má krajský soud za to, že se neuplatní zvláštní úprava obsažená v § 93 a § 104 odst. 1 s. ř. s. Tudíž toto usnesení nabývá právní moci dnem doručení navrhovatelce a kasační stížnost proti němu je přípustná.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 15. 8. 2024

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu